

Matematiikan ja tilastotieteen laitos
Fourier analyysi
I Kurssikoe 21.10. 2011

1. Olkoon $f \in L^1[-\pi, \pi]$ reaaliarvoinen parillinen funktio,

$$f(x) = f(-x) \in \mathbb{R}, \quad x \in [-\pi, \pi].$$

Osoita, että f :n Fourier kertoimet ovat reaalisia: $\widehat{f}(n) \in \mathbb{R}$ kaikilla $n \in \mathbb{Z}$.

2. Tarkastellaan 2π -periodista funktiota, jolle $f(x) = \pi - |x|$, kun $x \in [-\pi, \pi]$.
Laske f :n Fourierin kertoimet $\widehat{f}(n)$, $n \in \mathbb{Z}$.

Suppeneeko f :n Fourier sarja jokaisessa pisteessä $x \in [-\pi, \pi]$? Perustele vastauksesi.

3. Olkoon $f \in C^2(\mathbb{R})$ funktio, joka on 2π -periodinen. Osoita, että

$$\|f'\|_{L^2[-\pi, \pi]}^2 \leq \|f\|_{L^2[-\pi, \pi]} \|f''\|_{L^2[-\pi, \pi]}.$$

4. Mikä seuraavista perheistä $\{K_n\}_{n=1}^{\infty}$ 2π -periodisia funktioita on *hyvä perhe ytimiä*, luennoilla annetun määritelmän mielessä;

$$i) K_n(x) = \frac{\sin(nx)}{x^2}, \quad ii) K_n(x) = 2\pi n \max\{0, 1-n|x|\}, \quad iii) K_n(x) = \pi \frac{\cos(x/2n)}{2n \sin(\pi/2n)}.$$

Yllä kunkin perheen arvot on annettu välillä $x \in [-\pi, \pi]$.

Perustele vastauksesi.

Matematiikan ja tilastotieteen laitos

Fourier analyysi

2. kurssikoe

16.12. 2011

1. Olkoon $f \in L^1(\mathbb{R}^d)$. Osoita, että sen Fourier muunnos $\widehat{f}(\xi)$, $\xi \in \mathbb{R}^d$, on rajoitettu ja jatkuva funktio.

2. Näytä, että $f(x) = \sin x$, $x \in \mathbb{R}$, ei ole minkään funktion $g \in L^2(\mathbb{R})$ Fourier muunnos. Onko f jonkun distribuution $T \in \mathcal{S}'(\mathbb{R})$ Fourier muunnos? Jos on, määrää T .

3. i) Jos $a \in \mathbb{R}$, osoita että kuvaus $\delta_a : g \mapsto g(a)$, $g \in \mathcal{S}(\mathbb{R})$, määrää temperoidun distribuution.

ii) Osoita, että summa $\sum_{n=-\infty}^{\infty} n \delta_n$ suppenee $\mathcal{S}'(\mathbb{R})$:ssä.

4. i) Olkoon $f \in L^1(\mathbb{R})$. Jos $|\xi| \widehat{f}(\xi) \in L^1(\mathbb{R})$, osoita että

$$f \in C^1(\mathbb{R}).$$

ii) Jos $f = \chi_{[-1,1]} * \chi_{[-1,1]} * \cdots * \chi_{[-1,1]}$, missä f on $(n+2)$:n karakteristisen funktion konvoluutio, $n \geq 1$, näytä että

$$f \in C^{(n)}(\mathbb{R}).$$

Matematiikan ja tilastotieteen laitos
Fourier analyysi
I Kurssikoe 19.10.2012

1. Olkoon $f \in L^1[-\pi, \pi]$ reaaliarvoinen funktio, jonka kaikki Fourier kertoimet ovat reaalisia, s.o. $\widehat{f}(n) \in \mathbb{R}$ kaikilla $n \in \mathbb{Z}$.

Osoita, että silloin f on parillinen,

$$f(x) = f(-x) \in \mathbb{R}, \quad x \in [-\pi, \pi].$$

2. Anna esimerkki funktiosta $f \in L^1[-\pi, \pi]$, jonka Fourier sarja suppenee jokaisessa pisteessä $x \in [-\pi, \pi]$, mutta jolle $\sum_{n=-\infty}^{\infty} |\widehat{f}(n)| = \infty$.

Perustele vastauksesi laskematta f :n Fourier kertoimia, käyttäen vain funktion f ominaisuuksia ja luennoilla esitettyjä tuloksia.

3. Jos $f, g \in L^2[-\pi, \pi]$, olkoon $h(x) = (f * g)(x)$ niiden konvoluutio. Osoita, että h :n Fourier kertoimille pätee

$$\sum_{n=-\infty}^{\infty} |\widehat{h}(n)| < \infty.$$

4. Mikä seuraavista perheistä $\{K_n\}_{n=1}^{\infty}$ 2π -periodisia funktioita on *hyvä perheytimiä*, luennoilla annetun määritelmän mielessä;

$$i) K_n(x) = x \frac{n\pi}{4} \chi_{[-\frac{1}{n}, \frac{1}{n}]}(x),$$

$$ii) K_n(x) = n\pi \chi_{[-\frac{1}{n}, \frac{1}{n}]}(x),$$

$$iii) K_n(x) = (n+1) \left(\frac{|x|}{\pi} \right)^n.$$

Yllä kunkin perheen arvot on annettu välillä $x \in [-\pi, \pi]$; merkintä $\chi_{[a,b]}$ tarkoittaa välin $[a, b]$ karakteristista funktiota.

Perustele vastauksesi.

Matematiikan ja tilastotieteen laitos
Fourier analyysi
II Kurssikoe 17.12. 2012

Laske 4 tehtävää seuraavista.

1. Määritellään $f_n(x) = \sin(nx)$ ja $h_n(x) = n\chi_{[-n,n]}(x)$, $n \in \mathbb{N}$.
Suppeneeko jono $(f_n)_{n=1}^\infty$ avaruudessa $\mathcal{S}'(\mathbb{R})$? Entä suppeneeko jono $(h_n)_{n=1}^\infty$?

Suppenevissa tapauksissa määrää k.o. jonon raja-arvo $\mathcal{S}'(\mathbb{R})$:ssa.

2. Oletetaan, että $f, g \in L^1(\mathbb{R}^d) \cap L^2(\mathbb{R}^d)$. Osoita, että konvoluutio $f * g$ on jatkuva, ja että sen Fourier muunnos kuuluu avaruuteen $L^{2012}(\mathbb{R}^d)$.

[Vihje: Voit käyttää luennolla todistettuja tuloksia.]

3. Olkoon $f \in \mathcal{S}(\mathbb{R})$. Osoita, että

$$\left(\int_{-\infty}^{\infty} |f(x)|^2 dx \right)^2 \leq c_0 \int_{-\infty}^{\infty} x^2 |f(x)|^2 dx \int_{-\infty}^{\infty} \xi^2 |\widehat{f}(\xi)|^2 d\xi.$$

jollakin vakiolla $0 < c_0 < \infty$.

[Vihje: Kirjoita integraali $\int_{-\infty}^{\infty} x \frac{d}{dx} |f(x)|^2 dx$ kahdella eri tavalla. Vakioksi voi valita $c_0 = 2/\pi$.

Todistamasi epäyhtälö on eräs versio Heisenbergin epätarkkuusperiaatteesta.]

4. Muotoile Poissonin summauskaava, ja osoita sen avulla että

$$\sum_{n \in \mathbb{Z}} \frac{1}{1 + 4\pi^2 n^2} = \frac{1}{2} \frac{e + 1}{e - 1}.$$

[Vihje: Laske funktion $f(x) = e^{-|x|}$ Fourier muunnos.]

5. (i) Valitaan funktio $\psi \in \mathcal{S}(\mathbb{R})$, jolle $\int_{-\infty}^{\infty} \psi(x) dx = 1$.

Osoita, että silloin jokaisella $f \in \mathcal{S}(\mathbb{R})$ funktio

$$F(x) := \int_{-\infty}^x f(t) dt - \left(\int_{-\infty}^{\infty} f(t) dt \right) \int_{-\infty}^x \psi(t) dt$$

kuuluu Schwarzin luokkaan $\mathcal{S}(\mathbb{R})$.

(ii) Osoita kohdan (i) havainnon avulla, että jos $T \in \mathcal{S}'(\mathbb{R})$ ja (distribuutio)derivaatta $T' = 0$, silloin $T =$ vakiofunktio.

FOURIER ANALYYSI. (syksy 2013)

1. KURSSIKOE (pe 18.10, 10-12 salissa D122)

1. Etsi 2π -jaksoisen funktion f Fourier-kertoimet kun $f(x) = 0$ arvoilla $x \in [-\pi, 0]$ ja $f(x) = x$ kun $x \in (0, \pi)$. Mitä osaat sanoa saadun Fourier-sarjan pisteittäisestä suppenemisestä?
2. Olkoon $f \in C_{\#}(-\pi, \pi)$ jatkuva ja 2π -periodinen funktio. Osoita, että f :llä on periodina myös luku π (eli identtisesti $f(x + \pi) = f(x)$) jos ja vain jos sen Fourier-kertoimet toteuttavat ehdon

$$\widehat{f}(n) = 0 \quad \text{aina kun } n \text{ on pariton.}$$

3. Todista että jatkuvasti derivoituvan ja 2π -periodisen funktion $f \in C_{\#}^1(-\pi, \pi)$ Fourier-sarja suppenee itseisesti jokaisessa pisteessä.
4. Voidaanko valita vakiot $c_n > 0$ siten, että jono $(f_n)_n \geq 1$ on *hyvä perhe ytimiä* luentojen määritelmän mukaisesti, kun jokaisella kokonaisluvulla $n \geq 1$ funktio f_n on 2π -periodinen ja

$$f_n(x) = c_n \left(1 - \frac{|x|}{\pi}\right)^n \quad \text{kun } x \in [-\pi, \pi].$$

FOURIER ANALYYSI. (syksy 2013)

2. KURSSIKOE (ti 10.10, 10-12 salissa C123)

Valitse 4 tehtävää seuraavista:

1. (i) Laske reaaliakselin välin $[0, 1]$ karakteristisen funktion $\chi_{[0,1]}$ Fourier-muunnos.
(ii) Näytä että funktio $x \mapsto x \sin(x)$ on jonkun distribuution $\lambda \in \mathcal{S}'(\mathbf{R})$ Fourier-muunnos. Mikä kyseinen distribuutio on?
2. Mitkä seuraavista väitteistä ovat oikein, mitkä väärin? Anna vastauksellesi lyhyt perustelu (kaikkia yksityiskohtia ei tarvita ja voit käyttää kaikkia luentojen tuloksia hyväksi).
  - a) Distribuutio $|a|\delta_a$ suppenee kohti nollaa avaruudessa $\mathcal{S}'(\mathbf{R}^d)$ kun $|a| \rightarrow \infty$.
  - b) Jos $f : \mathbf{R}^d \rightarrow \mathbf{R}$ on rajoitettu ja kompaktikantajainen funktio, niin silloin $\widehat{f} \in L^2(\mathbf{R})$.
  - c) Jos f on avaruudessa $L^1(\mathbf{R})$, niin silloin $\widehat{f}$ on funktio jolle $(1 + \xi^2)^N \widehat{f}(\xi) \rightarrow 0$ jokaisella $N \geq 1$ kun $|\xi| \rightarrow \infty$.
  - d) Jos distribuution $T \in \mathcal{S}'(\mathbf{R}^d)$ kantaja koostuu yhdestä ainoasta pisteestä $a \in \mathbf{R}^d$, niin silloin $\widehat{T}$ on rajoitettu funktio.

3. Formuloi Poissonin summakaava. Laske sen avulla distribuution

$$\lambda := \sum_{n \in \mathbf{Z}} \delta_n$$

(‘Diracin kampa’ reaaliakselilla) Fourier-muunnos.

4. Olkoon $g \in L^2(\mathbf{R}^d)$. Osoita, että osittaisdifferentiaaliyhtälöllä

$$\Delta f - f = g$$

on ratkaisu $f \in L^2(\mathbf{R}^d)$. Tässä $\Delta f = \sum_{k=1}^d \frac{\partial^2}{\partial x_k^2} f$, missä derivaatat tulkitaan distribuutiomielissä. Esitä kaava ratkaisufunktiolle f (se saa sisältää Fourier-muunnoksia tai Fourierin käänteismuunnoksia).

5. Olkoon $g \in \mathcal{S}(\mathbf{R}^d)$. Oletetaan, että $\phi \in C_0^\infty(\mathbf{R}^d)$ toteuttaa $\phi(x) = 1$ kun $|x| \leq 1$, ja merkitään $\phi_k(x) = \phi(x/k)$. Osoita, että

$$\phi_k g \longrightarrow g \quad \text{avaruudessa } \mathcal{S}(\mathbf{R}^d).$$